

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-22-01/2012

P/12/036

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**(tekst jednolity z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej)**

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/036 – Zadłużenie wybranych instytucji sektora finansów publicznych oraz Krajowego Funduszu Drogowego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu.
Kontrolerzy	1. Sylwia Zakrzewska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 82334 dnia 30 sierpnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Przemysław Grad, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 82335 z dnia 30 sierpnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Poznania, plac Kolegiacki 17, 61-841 Poznań.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Grobelny, Prezydent Miasta Poznania.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność Miasta Poznania w latach 2010-2012 (I półrocze)² w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadniają:

- utrzymywanie w kontrolowanym okresie wskaźnika udziału zadłużenia ogółem w dochodach oraz wskaźnika obciążenia dochodów kosztami obsługi zadłużenia na poziomie nieprzekraczającym limitów określonych w art. 170 i 169 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych³ (zwanej dalej „uofp z 2005 r.”),
- przestrzeganie zasad i limitów zaciągania zobowiązań finansowych, określonych w przepisach prawa oraz w uchwałach organu stanowiącego,
- terminowe regulowanie zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

- wykazywania w sprawozdaniach Rb-Z tytułów dłużnych i udzielonych poręczeń z naruszeniem obowiązujących zasad,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Badaniem zostały objęte zobowiązania Miasta Poznania z okresu od początku 2010 r. do końca II kwartału 2012 r., z uwzględnieniem działań związanych z ich zaciąganiem w latach wcześniejszych, na tle danych o zadłużeniu i sytuacji Miasta od 2008 r.

³ DzU. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

- nierzetelnego i niezgodnego z obowiązującymi przepisami ewidencjonowania poręczeń,
- nieuwzględnienia w planie wydatków potencjalnych wypłat z tytułu udzielonych poręczeń oraz nieaktualizowania tego planu

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Struktura zadłużenia i jego dynamika

Opis stanu faktycznego

W latach 2008-2011 r. kwota zobowiązań Miasta Poznania wzrosła z 504.296.610,09 zł do 1.775.123.872,43 zł, tj. o 252%. Jednocześnie dynamika wzrostu zmniejszyła się z 54,8% w 2009 r. do 51,2% w 2011 r. W ciągu pierwszych dwóch kwartałów 2012 r. Miasto Poznań nie zaciągało nowych zobowiązań, a zadłużenie ogółem wyrażone w złotych obniżyło się do kwoty 1.753.042.968,99 zł. W kontrolowanym okresie zmianie ulegała struktura zobowiązań. W 2008 r. zobowiązania z tytułu emisji obligacji komunalnych stanowiły 61,27 %, a kredyty i pożyczki 38,72% ogółu zobowiązań Miasta Poznania. W 2010 r. kredyty i pożyczki stanowiły 90,08%, a w latach 2011-2012 (I półrocze) 99,99% ogółu zobowiązań Miasta Poznania. Kwoty zobowiązań wymagalnych spadły z 56.146,30 zł na koniec 2008 r. i 414.113,50 zł na 31 grudnia 2009 r. do 15.740,72 zł na 31 grudnia 2011 r.

Wskaźniki zadłużenia i kosztów obsługi długu, określone w art. 169 i 170 uofp z 2005 r., nie zostały przez Miasto Poznań przekroczone.

(dowód: akta kontroli str. 351-395)

Miasto Poznań było w kontrolowanym okresie udziałowcem 21 spółek prawa handlowego. Zobowiązania długo i krótkoterminowe tych spółek, według zatwierdzonych sprawozdań finansowych⁴, wzrosły z 1.612.900.896,31 zł na koniec 2008 r. do 2.112.691.539,33 zł na koniec 2011 r. i 1.719.500.587,56 zł na dzień 30 czerwca 2012r (w tym spółek zależnych⁵ w myśl przepisów art. 3 ust. 1 pkt 37 i 39 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶ (zwanej dalej „uor”): z 1.188.776.845,08 zł na koniec 2008r. do 1.693.224.113,94 zł na koniec 2011r. i 1.592.356.557,30 zł na dzień 30 czerwca 2012r.)

Największy udział w zadłużeniu miały w latach 2008-2012 (I półrocze) Aquanet S.A.⁷ – średnio 54,78 %, Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.⁸ – średnio 14,10% i Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.⁹ – średnio 7,83%

(dowód: akta kontroli str. 1307-1406)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹⁰ działalność Miasta Poznania w badanym obszarze.

⁴ UM Poznania posiadał dane finansowe spółek w których posiadał akcje/udziały: za 2012 rok dotyczące 15 spółek na 21, za 2011r. dotyczące 19 spółek na 21, za 2010r. dotyczące 20 spółek na 21 oraz za lata 2008-2009 dotyczące 19 spółek na 22.

⁵ W latach 2011-2012 w liczbie 12, w latach 2008-2010 w liczbie 11.

⁶ DzU. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁷ Przy udziale Miasta Poznania wynoszącym w 2012r. 72,04%.

⁸ Przy udziale Miasta Poznania wynoszącym w 2012r. 99,99%.

⁹ Przy udziale Miasta Poznania wynoszącym w 2012r. 100%.

¹⁰ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

2. Przestrzeganie limitów określonych przez organ stanowiący gminy oraz zasad zaciągania zobowiązań i udzielania poręczeń i gwarancji

Opis stanu faktycznego

Limit zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek zaciąganych na sfinansowanie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu (zobowiązania krótkoterminowe), określony w uchwale budżetowej na rok 2010 w wysokości 200.000.000 zł, został wykorzystany do ww. kwoty. W ramach tego limitu Miasto Poznań w 2010 r. zaciągnęło 3 kredyty krótkoterminowe odnawialne na łączną kwotę 150.000.000 zł oraz korzystało z przyznanego kredytu w rachunku bieżącym (do kwoty 50.000.000 zł). Limit zobowiązań długoterminowych zaciąganych na cele określone w art. 89 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹¹ (zwanej dalej „uofp z 2009r.”) ustalony w wysokości 883.524.000 zł został wykorzystany w kwocie 545.559.708,74 zł. Miasto Poznań w 2010 r. wyemitowało 5 serii obligacji o łącznej wartości nominalnej 300.000.000 zł oraz zaciągnęło 3 kredyty w łącznej wysokości 245.059.708,74 zł¹² i 2 pożyczki na kwotę 500.000¹³ zł. Rada Miasta Poznania nie określiła na 2010 r. limitu poręczeń i gwarancji. W trakcie kontroli nie stwierdzono, aby Miasto Poznań takie umowy zawarło.

(dowód: akta kontroli str. 6-8, 82-127, 1427-1431, 1448-1450, 1507-1508)

W uchwale budżetowej na rok 2011 (po zmianach) Rada Miasta Poznania ustaliła limit zobowiązań krótkoterminowych w wysokości 200.000.000 zł oraz limit zobowiązań długoterminowych w kwocie 828.000.000 zł. W okresie tym Miasto Poznań na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu zaciągnęło 3 kredyty krótkoterminowe odnawialne na łączną kwotę 150.000.000 zł oraz korzystało z przyznanego kredytu w rachunku bieżącym (do kwoty 50.000.000 zł). W ramach limitu zobowiązań długoterminowych¹⁴ Miasto Poznań wyemitowało 5 serii obligacji o łącznej wartości nominalnej 280.000.000 zł oraz zaciągnęło 5 kredytów w łącznej wysokości 497.650.000 zł¹⁵ i 2 pożyczki na kwotę 700.000¹⁶ zł. Limit poręczeń w wysokości 5.000.000 zł, określony uchwałą Rady Miasta Poznania z dnia 8 sierpnia 2011 r.¹⁷ w sprawie zmian w budżecie, nie był w 2011 roku wykorzystywany.

(dowód: akta kontroli str. 6-8, 82-83, 106-109, 128-142, 1427-1431, 1448-1450, 1507-1508)

¹¹ Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

¹² W Europejskim Banku Inwestycyjnym w kwocie 180.000.000 zł na podstawie umowy nr 25.701 z dnia 30.07.2010r., w ING Banku Śląskim S.A. i BRE Banku w kwocie 65.000.000 zł na podstawie umowy Nr 682/2010/00004137/00 z dnia 27.12.2010r. oraz Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 59.708,74 (II transza) na podstawie umowy Nr 08/1521 z dnia 23.12.2008r.

¹³ Umowy pożyczki Nr 223/U/400/130/2010 i Nr 221/U/400/127/2010 z dnia 19.11.2010 r. zawarte z z WFOŚiGW w Poznaniu

¹⁴ Ustalonego w § 14 ust. 3 uchwały nr VI/42/VI/2011 Rady Miasta Poznania z dnia 27.01.2011 r. zmienionej uchwałą Nr IX/81/VI/2011 Rady Miasta z dnia 12.04.2011r.

¹⁵ W Europejskim Banku Inwestycyjnym w kwocie 189.000.000 zł na podstawie umowy nr 25.701 z dnia 30.07.2010r., (II transza), w BRE Banku w kwocie 75.000.000 zł na podstawie umowy Nr 06/204/11/Z/IN z dnia 21.11.2011r. oraz w Banku Polska Kasa Opieki S.A. w łącznej kwocie 233.650.000 zł, na podstawie umów Nr 2011/58/BSP, 2011/59/BSP, 2011/60/BSP z dnia 23.11.2011r.

¹⁶ Umowy pożyczki Nr 268/U/400/142/2011 i Nr 269/U/400/411/2011 z dnia 14.12.2011r. zawarte z z WFOŚiGW w Poznaniu

¹⁷ Nr XVI/178/VI/2011.

W I półroczu 2012r. Miasto nie zaciągało krótko- i długoterminowych pożyczek i kredytów.

(dowód: akta kontroli str.9-14)

W okresie od początku 2010 r. do końca II kwartału 2012 r. Miasto Poznań obsługiwało 83 zobowiązania z tytułu długoterminowych kredytów i pożyczek, zaciągniętych w latach 2002 – 2011 oraz 6 zobowiązań z tytułu krótkoterminowych kredytów i pożyczek, zaciągniętych w latach 2010 – 2011.

Zawarcie 83 umów długoterminowych każdorazowo poprzedzone było stosowną uchwałą Rady Miasta upoważniającą Prezydenta do tych czynności, zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. c) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹⁸ (zwanej dalej „usg”).

(dowód: akta kontroli str.9-14)

Przed zawarciem wszystkich umów dotyczących zaciągnięcia zobowiązań długoterminowych Prezydent Miasta Poznania uzyskał pozytywną opinię Regionalnej Izby Obrachunkowej w Poznaniu o możliwości spłaty planowanego kredytu lub pożyczki, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(dowód: akta kontroli str. 143-151)

Zaciągnięcie kredytów długoterminowych i krótkoterminowych w krajowych bankach zostało poprzedzone postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego. W odniesieniu do kredytów zaciągniętych w Europejskim Banku Inwestycyjnym i Banku Ochrony Środowiska oraz w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW), przepisy nie nakładały takiego obowiązku.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe były zaciągane przez Miasto Poznań na cele określone w art. 89 ust. 1 uofp z 2009r.¹⁹, w tym na finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych i kredytów z lat ubiegłych, wyprzedzające finansowanie inwestycji ze środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu Miasta.

Umowy kredytowe i pożyczkowe były podpisywane przez osoby uprawnione i kontrasygnowane przez Skarbnika Miasta bądź osobę przez niego upoważnioną.

Zarówno umowy kredytowe, jak i umowy pożyczek nie przewidywały kapitalizacji odsetek.

(dowód: akta kontroli str. 9-81, 143-226)

W latach 2010-2012 (I półrocze) Miasto Poznań realizowało zobowiązania z tytułu obligacji wyemitowanych w latach 2003-2011 na rynku krajowym o łącznej wartości nominalnej 923.000.000 zł. Wszystkie emisje zostały przeprowadzone na podstawie uchwał Rady Miasta Poznania w sprawie emisji obligacji określających wartość zobowiązania ze wskazaniem przeznaczenia środków oraz określenia zasad ich nabywania, zbywania i wykupu, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami ustaw samorządowych, a cele zaciągnięcia długu zgodne były z określonymi, w obowiązującej w danym okresie, ustawie o finansach publicznych²⁰. Planując emisję obligacji Prezydent Miasta Poznania uzyskał stosowną opinię Regionalnej

¹⁸ DzU. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.

¹⁹ Art. 48 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (DzU. z 2003 r, Nr 15, poz. 148 ze zm.), art. 82 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (DzU. Nr 249, poz. 2104 ze zm.) oraz art. 89 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.)

²⁰ jak wyżej

Izby Obrachunkowej w Poznaniu o możliwości spłaty zadłużenia. Wszystkie cztery umowy zostały podpisane przez osoby upoważnione i opatrzone kontrasygnatą Skarbnika Miasta Poznania.

(dowód: akta kontroli str. 1427-1431,1448-1450,1507-1508)

W latach 2010-2012 (I półrocze) obowiązywały dwie umowy poręczenia zawarte w latach 2008-2009, w tym poręczenie pożyczki zaciągniętej przez Aquanet S.A. na dofinansowanie przedsięwzięcia inwestycyjnego pn. „Oczyszczalnia ścieków i dostawa wody dla Miasta Poznania” oraz poręczenie kredytu zaciągniętego przez Spółkę Termy Maltańskie Sp. z o.o. w związku z realizacją inwestycji „Miejskie Centrum Rekreacji w Poznaniu”. Kwota udzielonych poręczeń wynosiła wg pierwotnych umów 329.745.186,34 zł. Poręczenia udzielone zostały z upoważnienia Rady Miasta Poznania, zawartego w uchwale budżetowej²¹. W latach 2010-2012 (I półrocze) Miasto Poznań nie udzieliło innych poręczeń.

W 2010r. poręczenie udzielone Aquanet S.A. wygasło w związku z całkowitą spłatą przez dłużnika poręczonej pożyczki. Na koniec 2010 r. wartość nominalna poręczonego kredytu zaciągniętego przez Spółkę Termy Maltańskie Sp. z o.o. wynosiła 182.000.000 zł (plus odsetki) i zmalała na dzień 30 czerwca 2012r. do kwoty 166.140.000 zł (w tym 127.800.000 zł kapitał i 38.340.000 zł odsetki).

W uchwałach budżetowych, na lata 2010-2012, zaplanowane zostały wydatki na wypłaty z tytułu udzielonych poręczeń. Jednak w planie wydatków na 2010 r. nie ujęto pełnej kwoty z tytułu poręczeń udzielonych Aquanet S.A. i Spółce Termy Maltańskie (zaniżenie o 2.383.952,94 zł). W całym kontrolowanym okresie nie dokonywano również aktualizacji planu wydatków (w tym ujętego w Wieloletniej Prognozie Finansowej limitu wydatków) w zakresie wypłat z tytułu udzielonych poręczeń.

Spośród dwóch umów dot. udzielenia poręczeń, podpisanych przez osoby do tego upoważnione, jedna²² nie została opatrzona kontrasygnatą Skarbnika Miasta Poznania. W umowach poręczeń każdorazowo określony był termin i kwota poręczenia – zgodnie z art. 86 ust. 2 uofp z 2005 r. i art. 94 ust 2 uofp z 2009r..

(dowód: akta kontroli str. 1125-1306, 1427-1431,1440-1444, 1448-1450, 1451-1458, 1459-1469, 1509-1512, 1513-1514)

W latach 2010-2012 (I półrocze) Miasto Poznań podwyższyło kapitał zakładowy w dwóch spółkach prawa handlowego poprzez utworzenie nowych udziałów (w jednej pokrytych wkładem pieniężnym i aportem w postaci nieruchomości, w drugiej zaś wkładem niepieniężnym w postaci 12 akcji innej spółki). Na skutek wniesienia akcji na pokrycie udziałów w innej spółce, Miasto przestało być akcjonariuszem jednej spółki. Ponadto, w okresie objętym kontrolą, Miasto Poznań stało się akcjonariuszem w spółce PKS S.A. W wyniku zawartej ze Skarbem Państwa umowy nieodpłatnego przeniesienia praw z akcji Miasto nabyło 100% akcji tej spółki. Wszystkie transakcje ujęte były w księgach rachunkowych, a transakcje powodujące wydatek pieniężny również w sprawozdaniach Rb-28S (klasyfikowane w § 6010), zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r.

²¹ Poręczenie udzielone Aquanet S.A. na łączną kwotę 51.692.416 zł poprzedzone zostało upoważnieniem zawartym w uchwale Nr XXXII/301/V/2008 z dnia 12.02.2008r. na kwotę 60.000.000 zł, a poręczenie udzielone Termom Maltańskim Sp. z o.o. na kwotę 278.052.770,34 zł poprzedzone zostało upoważnieniem zawartym w uchwale Nr LVIII/765/V/2009 z dnia 07.07.2009r. na kwotę 300.000.000 zł.

²² dot. umowy z dnia 7/23 grudnia 2009 r. zawartej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²³.

(dowód: akta kontroli str. 1307-1406)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Miasta Poznania w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wbrew wymogom określonym w art. 46 ust. 3 usg, umowa poręczenia kredytu udzielonego Spółce Termy Maltańskie Sp. z o.o. w kwocie 182.000.000 zł nie została kontrasygnowana przez Skarbnika Miasta Poznania.

Skarbnik Miasta Poznania w wyjaśnieniu podała, że ww. umowa została przez nią zaakceptowana i kontrasygnowana zgodnie z ww. przepisem, o czym świadczy zaparafowanie przez nią każdej strony ww. umowy.

Stanowisko Skarbnik Miasta Poznania, iż zaparafowanie każdej ze stron umowy oznacza dokonanie kontrasygnaty, o której mowa w 46 ust. 3 usg, nie zasługuje jednak na uwzględnienie. Kontrasygnata stanowi potwierdzenie (gwarancję), że jednostka dysponuje środkami finansowymi niezbędnymi do wykonania zaciągniętego zobowiązania. Oznacza także akceptację przez skarbnika lub osobę przez niego upoważnioną, co do legalności dokonywanych czynności. Zatem postawienie samej parafy, nie zawsze możliwej do przypisania konkretnej osobie, w ocenie NIK, nie jest wystarczającą formą dokonania kontrasygnaty, o której mowa w usg.

(dowód: akta kontroli str. 1133-1166,1448-1450,1513-1514)

2. Zdaniem NIK, jako nierzetelne postępowanie pracowników Wydziału Budżetu i Analiz Urzędu Miasta Poznania należy uznać:

- nieujęcie w planie wydatków na 2010 r. kwoty 2.383.952,94 zł z tytułu poręczeń udzielonych Aquanet S.A. i Spółce Termy Maltańskie Sp. z o.o. (powyższe spowodowane zostało przyjęciem błędnego założenia, że w przypadku wystąpienia okoliczności wypłat z tytułu poręczeń przekraczających środki zaplanowane na ten cel w budżecie uruchamiane będą środki zaplanowane w rezerwie ogólnej),

- niedokonywanie w latach 2010-2012 aktualizacji planu wydatków (w tym ujętego w Wieloletniej Prognozie Finansowej limitu wydatków) w zakresie wypłat z tytułu udzielonych poręczeń, co w ocenie dyrektora Wydziału Budżetu i Analiz – Piotra Husejki było zbędne z punktu widzenia realizacji budżetu.

NIK zwraca jednak uwagę, że nieujęcie w planie wydatków na 2010 r. kwoty 2.383.952,94 zł z tytułu udzielonych poręczeń skutkowało zaniżeniem planowanego na 2010r. wskaźnika obsługi zadłużenia, o którym mowa w art. 169 uofp z 2005r., natomiast niedokonywanie aktualizacji planu wydatków związanych z potencjalnymi wypłatami z tytułu poręczeń i gwarancji, w sytuacji wygaśnięcia zobowiązania objętego poręczeniem²⁴, uniemożliwiało w trakcie roku budżetowego, wykorzystanie tych środków na realizację innych zadań Miasta Poznania.

(dowód: akta kontroli str. 1442-1444,1451-1458, 1459-1466, 1467-1469, 1541-1629)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Miasta Poznania w zakresie przestrzegania zasad i limitów zaciągania zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek, emisji obligacji oraz udzielania poręczeń.

²³ DzU. Nr 38, poz. 207 ze zm.

²⁴ wskutek zapłaty poręczonych rat kapitałowych i odsetek od zaciągniętego kredytu.

3. Terminowość regulowania zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek i wyemitowanych obligacji oraz uruchomionych poręczeń

Opis stanu faktycznego

Analiza harmonogramów spłat kredytów i pożyczek oraz warunków obsługi obligacji, wyciągów bankowych i dowodów źródłowych dotyczących płatności z powyższych tytułów wykazała, że w latach 2010-2012 (I półrocze) Miasto Poznań terminowo regulowało zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczki i emisji obligacji za wyjątkiem spłaty jednej raty z każdej z trzech pożyczek otrzymanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dokonanych z dwudniowym opóźnieniem, niezawinionym przez pożyczkobiorcę.

(dowód: akta kontroli str. 227-260, 14701506)

W badanym okresie WFOŚiGW umorzył pożyczki w łącznej kwocie 863.132,50 zł, stosownie do zawartych umów.

(dowód: akta kontroli str. 227-260)

Miasto Poznań dokonywało także spłat odsetek naliczonych Aquanet S. A. z tytułu korzystania przez tę Spółkę z pożyczki²⁵, zaciągniętej w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). W latach 2010, 2011 i I półroczu 2012 wydatki z tego tytułu wynoszące odpowiednio 122.147,45 zł, 1.169.184,21 zł oraz 614.358,29 zł wykazane zostały w sprawozdaniach Rb-28S za 2010 r., za 2011r. i na 30.06.2012 r., jako wydatki inwestycyjne (§ 6050).

(dowód: akta kontroli str. 261-302)

Zdaniem NIK, wydatki związane z zapłatą ww. odsetek stanowią koszty obsługi zadłużenia na co wskazuje Ministerstwo Finansów²⁶ podkreślając, iż klasyfikacja środków publicznych klasyfikuje ruch tych środków i tym samym odsetki od pożyczek i kredytów zaciąganych na realizację inwestycji należy zaliczać do kosztów obsługi zadłużenia. Fakt, iż pożyczka zaciągnięta została przez Aquanet S.A. nie może jednak stanowić przesłanki do ujmowania tych wydatków jako inwestycyjnych, gdyż to Miasto Poznań zobowiązało się do dokonywania zapłaty odsetek od ww. pożyczki, stosownie do postanowień aneksu nr 3 z dnia 15 maja 2010 r. do umowy Nr GKM.I/3420-20 Fn 980/08 z dnia 24 stycznia 2008 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie terminowość regulowania zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek oraz obligacji.

Ocena częściowa

4. Prawidłowość sporządzania sprawozdań Rb-Z za 2010 i 2011 rok oraz ewidencjonowania tytułów dłużnych w księgach rachunkowych

Miasto Poznań sporządziło sprawozdania łączne Rb-Z za 2010 r. i 2011 r. na podstawie sprawozdań jednostkowych otrzymanych z jednostek podległych oraz własnego sprawozdania jednostkowego, tj. zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 2 i ust 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych²⁷. W badanym okresie wszystkie jednostki podległe sporządziły sprawozdania jednostkowe Rb-Z i przekazały je w terminach określonych w załączniku Nr 7 do ww. rozporządzenia.

²⁵ Umowa Nr 76/2010/Z z dnia 12.05.2010 r. na dofinansowanie przedsięwzięcia inwestycyjnego pn. Oczyszczanie ścieków i dostawa wody dla miasta Poznania zawarta pomiędzy NFOŚiGW, a Aquanet S.A. przyznająca limit pożyczki do kwoty 5.950.800 euro.

²⁶ Pismo Nr ST1-4800-284/2002/1198 z dnia 30.04.2003 r.

²⁷ DzU. Nr 43, poz. 247

Łączne sprawozdanie Rb-Z sporządzone przez Miasto Poznań za IV kw. 2010 r. i za IV kw. 2011 r. (obejmujące sprawozdanie jednostkowe Urzędu i organu, sprawozdanie łączne jednostek oświatowych i sprawozdania pozostałych jednostek podległych) przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Poznaniu odpowiednio w dniu 23 lutego 2011 r. i 22 lutego 2012 r., tj. w terminie określonym w ww. rozporządzeniu. Wyżej wymienione łączne sprawozdania Rb-Z generowane były elektronicznie. Do sprawozdań za IV kw. 2010 r. i IV kw. 2011 r., sporządzono korekty.

(dowód: akta kontroli str. 359-395, 935-972)

Wszystkie obsługiwane przez Miasto Poznań kredyty bankowe długoterminowe, pożyczki i obligacje zostały wykazane w sprawozdaniu jednostkowym Rb-Z za 2010 r. i 2011 r. w prawidłowych wysokościach i właściwych grupach wierzycieli. Natomiast w sprawozdaniach jednostkowych Rb-Z Urzędu za II i III kwartał 2010 r. oraz II i III kwartał 2011 r. wykazano zaniżone zobowiązania z tytułu kredytów krótkoterminowych.

Zobowiązania Miasta Poznań ewidencjonowane były na kontach: 134 – z tytułu zaciągniętych kredytów, 260 – z tytułu zaciągniętych pożyczek i wyemitowanych obligacji, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej²⁸. Poręczenia ewidencjonowane były na kontach 940-01 – poręczone raty kapitałowe (lata 2010-2012) i 291P-01 – kwoty poręczonych odsetek (od 30 czerwca 2011 do 30 czerwca 2012).

(dowód: akta kontroli str. 375-388, 486-495, 315-350, 500-531, 825-826, 1167-1172, 1442-1443)

Zobowiązania w sprawozdaniach Rb-Z zostały ujęte w wartościach nominalnych bez odsetek. Ewidencja analityczna prowadzona była w sposób pozwalający na ustalenie tytułów zobowiązań oraz grup wierzycieli.

(dowód: akta kontroli str. 315-350, 825-826)

Analiza wyciągów bankowych rachunku budżetu za okres 2010 – I półrocze 2012 r. nie wykazała obsługi innych kredytów i pożyczek, niż zaewidencjonowane na kontach 134 i 260. Stwierdzono natomiast płatności z tytułu innych umów o podobnym charakterze ekonomicznym, które dotyczyły nabycia na raty przez Miasto w 2011 roku dwóch nieruchomości²⁹ na łączną kwotę 16.407.235,37 zł, których płatności II raty w łącznej wysokości 5.407.235,37 zł dokonano odpowiednio w dniach 30 stycznia 2012 r. (II rata – 2.210.000,00 zł) i 30 marca 2012 (II rata – 3.197.235,37 zł). Powyższe zobowiązania zostały ujęte w ewidencji księgowej jako zobowiązania niewymagalne. Nie wykazywano tych zobowiązań w kategorii kredyty i pożyczki w sprawozdaniu Rb-Z.

(dowód: akta kontroli str. 500-531)

Analiza ewidencji kont rozrachunkowych, według stanu na 31 grudnia 2010 r. i 31 grudnia 2011 r. oraz za styczeń 2011 r. i styczeń 2012r., wyciągów bankowych do rachunku bieżącego wydatków Urzędu Miasta Poznania za styczeń 2011 r. i styczeń 2012 r. oraz dowodów źródłowych zaksięgowanych i zapłaconych w tych miesiącach nie wykazała przypadków regulowania zobowiązań po upływie terminu

²⁸ DzU. Nr 128, poz. 861 ze zm.

²⁹ Akt notarialny Nr Rep. A/940/2011 z dnia 28.04.2011 i Nr Rep. A/3247/2011 z dnia 30.06.2011r.

płatności. Badane wydatki ujęte zostały w księgach rachunkowych Urzędu w okresach sprawozdawczych, których dotyczyły. Sprawozdanie jednostkowe Rb-Z Miasta Poznania za IV kw. 2010 w zakresie zobowiązań wymagalnych zostało sporządzone prawidłowo. Natomiast w sprawozdaniu jednostkowym Rb-Z Miasta Poznania za 2011 r. nie wykazano - jako wymagalnych - zobowiązań z tytułu zasądzonych odszkodowań na rzecz osób fizycznych i prawnych (oraz kosztów zastępstwa procesowego) za niedostarczenie lokalu socjalnego, na podstawie ugód sądowych i prawomocnych wyroków sądowych (ujętych w rozdz. 70095 § 4590, 4600 i 4610).

(dowód: akta kontroli str. 486-495, 669-824, 1630-1725)

Kontrola NIK stwierdziła również, że zobowiązanie na kwotę 3.660 zł ujęte zostało w księgach rachunkowych Urzędu na koniec 2010r. jako zobowiązanie niewymagalne, mimo jego zapłaty w październiku 2010r. Z kolei zobowiązanie niewymagalne na kwotę 240,16 zł ujęte na koncie 204-57 na dzień 31 grudnia 2010r. nie zostało wykazane w sprawozdaniu Rb-28S sporządzonym za okres od początku roku do dnia 31 grudnia 2010r.

Miasto Poznań nie korzystało w tym okresie z tzw. kredytów kupieckich. Na koniec 2010 i 2011 r. nie wystąpiły także zobowiązania wynikające z faktur, których termin płatności przekraczał 12 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 827, 1630-1725)

Analiza ewidencji księgowej kont pozabilansowych (940-01 i 291P-01) wykazała, że poręczone odsetki od kredytu udzielonego Termom Maltańskim Sp. z o.o. zostały ujęte w tej ewidencji dopiero na koniec II kwartału 2011r., wg nieaktualnej stawki WIBOR 3M, a w kolejnych okresach sprawozdawczych – w wysokościach wynikających z aneksów do umowy poręczenia. Natomiast po upływie okresów sprawozdawczych³⁰ były z tej ewidencji wyksięgowywane.

Kwoty zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń nie były umniejszane o faktycznie dokonane spłaty kapitału oraz odsetek od poręczonego kredytu.

Kwoty niewymagalnych zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń, wykazane w sprawozdaniach Rb-Z na koniec każdego okresu sprawozdawczego, były zgodne z ewidencją księgową pozabilansową.

(dowód: akta kontroli str.1135-1287, 1427-1431, 1440-1444, 1448-1450, 1451-1458)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Miasta Poznania w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niewykazanie w sprawozdaniu Rb-Z za IV kwartał 2011 r. (w pozycji E.2 „Kredyty i pożyczki”) zobowiązań w kwocie 5.407.235,37 zł z tytułu płatności w 2012 r. drugiej raty za nieruchomości nabyte przez Miasto Poznań w 2011 r., było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z zasadami klasyfikowania tytułów dłużnych, określonymi w § 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych.....³¹ oraz w § 2 załącznika nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 375-388, 486-495, 500-531)

2. Niewykazanie w sprawozdaniu Rb-Z Miasta Poznania za 2011 r. kwoty 246.805,08 zł zobowiązań wymagalnych z tytułu ugód sądowych i prawomocnych

³⁰ Dot. II i IV kwartału 2011 r. oraz I kwartału 2012r.

³¹DzU nr 252, poz. 1692 – zgodnie z § 3 tego rozporządzenia do tytułów dłużnych (kredyty i pożyczki) należy zaliczać również umowy sprzedaży, w których cena jest płatna w ratach

wyroków sądowych było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z zasadami klasyfikowania i ujmowania zobowiązań, określonymi w § 2 ust. 1 pkt. 4 załącznika nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych. Powyższe było wynikiem nieweryfikowania, pod względem wymagalności, zobowiązań Miasta Poznania (z tytułu orzeczonych odszkodowań za niedostarczenie lokalu socjalnego z powództwa osób prawnych i fizycznych), ujętych w ewidencji księgowej, według stanu na 31 grudnia 2011 r. Wpływ na powyższą sytuację miała przyjęta w Urzędzie Miasta Poznania praktyka, iż odszkodowania za niedostarczenie lokalu socjalnego z powództwa osób prawnych i fizycznych na podstawie ugody sądowej i prawomocnych wyroków sądowych były płacone przez Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych³² (ZKZL), który wystawiał noty księgowe z tego tytułu, a po zatwierdzeniu ich pod względem merytorycznym przez Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej³³ dokonywano płatności na rzecz ZKZL. Jednakże dokumentacja³⁴ dot. zasądzonych odszkodowań, która wpływała do Wydziału Finansowego, nie zawierała informacji pozwalających na ustalenie daty wymagalności zobowiązań. W ocenie NIK, zaprezentowana argumentacja, nie usprawiedliwia takiego postępowania.

Niewykazanie w sprawozdaniu Rb-Z Miasta Poznania kwoty 246.805,08 zł zobowiązań wymagalnych skutkowało zaniżeniem wskaźnika zadłużenia (o którym mowa w art. 169 uofp z 2005 r.) prezentowanym w sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta za 2011 rok.

(dowód: akta kontroli str. 486-495, 669-824, 990-993)

3. Wykazanie w sprawozdaniach jednostkowych Rb-Z Urzędu za II i III kwartał 2010 r. oraz II i III kwartał 2011 r. zaniżonych kwot zobowiązań z tytułu kredytów krótkoterminowych odpowiednio o 24.708.613,38 zł, 5.480.685,37 zł, 5.632.301,40 zł i 198.908,64 zł było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z zasadami określonymi w § 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu ustalania wartości zobowiązań zaliczanych do państwowego długu publicznego (...) ³⁵ oraz załącznika nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych. Powyższa nieprawidłowość była następstwem nie wykazania wysokości kredytu w rachunku bieżącym w wartości nominalnej lecz umniejszonym o inne środki pieniężne zgromadzone na subkontach do rachunku budżetu (dot. sprawozdań za III kwartał 2010 i II i III kwartał 2011) bądź wykazaniem ujemnego salda na rachunku bankowym pomniejszonego o inne środki pieniężne zgromadzone na subkontach do rachunku budżetu w sprawozdaniu Rb-N jako depozyty na żądanie ze znakiem ujemnym (dot. sprawozdania za II kwartał 2010).

(dowód: akta kontroli str. 315-350, 486-495, 532-580, 991-992)

4. Nieujmowanie, w latach 2010-2011 (do 29 czerwca), w ewidencji księgowej Urzędu poręczonych odsetek od kredytu udzielonego Termom Maltańskim Sp. z o.o. i pożyczki udzielonej Aquanet S.A. było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z art.

³² Funkcjonujący jako zakład budżetowy Miasta

³³ Prowadzi nadzór nad realizację tego zadania i jest dysponentem środków w zakresie wypłacanych przez Miasto odszkodowań

³⁴ dot. uprawomocnienia wyroków sądowych

³⁵ DzU. Nr 57, poz. 366

20 ust. 1 uor (łączna kwota nieujętych w ewidencji księgowej odsetek wyniosła: wg stanu na dzień 31 marca 2010 r. – 105,8 mln zł, wg stanu na dzień 30 czerwca 2010r. – 105,2 mln zł, wg stanu na dzień 30 września 2010r. – 104,5 mln zł, wg stanu na dzień 31 grudnia 2010r. 94,5 mln zł i wg stanu na dzień 31 marca 2011r. – 93,3 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 1135-1287, 1427-1431, 1440-1444, 1448-1450, 1451-1458, 1509-1512)

5. Przyjęcie na dzień 30 czerwca 2011r. do ewidencji księgowej Urzędu odsetek od udzielonego poręczenia Spółce Termy Maltańskie Sp. z o.o. wyliczonych, wg stawki WIBOR 3M obowiązującej w dniu 9 lutego 2010 r. było sprzeczne z postanowieniami § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego sposobu ustalania wartości zobowiązań zaliczanych do państwowego długu publicznego (...). Brak posiadania aktualnego oszacowania wartości zobowiązań z tego tytułu, jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Finansowego, spowodowane było nieprzekazywaniem przez Spółkę aktualnego wyliczenia wartości tych odsetek. W ocenie NIK, taka argumentacja nie może stanowić usprawiedliwienia do zaniechania dokonywania aktualizacji wartości nominalnej ww. zobowiązań, gdyż Miasto - jako poręczyciel – powinno zadbać o pozyskanie bieżących danych w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 1135-1287, 1427-1431, 1440-1444, 1448-1450, 1451-1458, 1509-1512)

6. W ocenie NIK działaniem nierzetelnym było wysięgowywanie z ewidencji księgowej Urzędu, po upływie II i IV kwartału 2011r. oraz I kwartału 2012r., naliczonych odsetek objętych poręczeniem udzielonym Spółce Termy Maltańskie Sp. z o.o. (tj. odpowiednio kwot 91.605.935,94 zł, 54.600.000 zł i 54.600.000 zł), podczas gdy nie zaistniały przesłanki wskazujące na wygaśnięcie zobowiązań z tego tytułu.

(dowód: akta kontroli str. 1135-1287, 1427-1431, 1440-1444, 1448-1450, 1451-1458, 1509-1512)

7. Niedokonanie, w latach 2010-2012 (do 30 czerwca), aktualizacji kwot potencjalnych zobowiązań związanych z udzielonym poręczeniem spółce Termy Maltańskie Sp. z o.o., w sytuacji spłaty przez ten podmiot odsetek od udzielonego kredytu (w kwocie 7.400.336,69 zł) oraz kapitału (w kwocie 28.700.000 zł) było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z postanowieniami § 4 ust. 2 załącznika nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych.

W odniesieniu do nieprawidłowości wymienionych w pkt nr 6 i 7 Dyrektor Wydziału Finansowego w złożonych wyjaśnieniach nie wskazała przyczyn ich powstania, lecz potwierdziła fakt ich wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 1135-1287, 1427-1431, 1440-1444, 1448-1450, 1451-1458, 1509-1512)

Powyższe skutkowało wykazaniem w latach 2010-2012 (I półrocze) niezgodnych ze stanem faktycznym danych o udzielonych poręczeniach w ewidencji księgowej Miasta Poznania. Konsekwencją tego było wykazanie w sprawozdaniu Rb-Z za IV kwartał 2010 r. (w poz. F1) zobowiązań z tego tytułu zaniżonych o 95 mln zł, a w sprawozdaniach Rb-Z za IV kwartał 2011 r. i II kwartał 2012r. zawyżonych zobowiązań odpowiednio o 4 mln zł i 14,9 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 359-395, 1135-1287, 1427-1431, 1440-1444, 1448-1450, 1451-1458)

NIK zwraca uwagę, iż prawidłowe wykazywanie kwot potencjalnych zobowiązań z tytułu udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń i gwarancji jest szczególnie istotne ze względu na obowiązek publikowania w Monitorze Polskim, raz do roku (na podstawie ustawy o finansach publicznych), łącznej kwoty potencjalnych zobowiązań jednostek sektora finansów publicznych z tytułu poręczeń i gwarancji.

8. W ocenie NIK, nierzetelne działanie polegało na niewyksięgowaniu do końca 2010r. zobowiązania w kwocie 3.660 zł³⁶, w sytuacji jego zapłaty w dniu 13 października 2010r. oraz na niewykazaniu w sprawozdaniu Rb-28S za 2010 r. zobowiązania niewymagalnego w kwocie 240,16 zł, wynikającego z ewidencji księgowej.

(dowód: akta kontroli str. 1541-1629, 1630-1725)

Powyższe było wynikiem błędów pracowników Wydziału Finansowego Urzędu³⁷ i skutkowało wykazaniem zawyżonych, łącznie o 3.419,84 zł, zobowiązań niewymagalnych w sprawozdaniu Rb-28S sporządzonym za okres od początku roku do dnia 31 grudnia 2010r.

(dowód: akta kontroli str. 1541-1629, 1630-1725)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Miasta Poznania w zakresie prawidłowości ewidencjonowania tytułów dłużnych w księgach rachunkowych i wykazywania ich w sprawozdaniach Rb-Z.

Ocena cząstkowa

5. Działania podejmowane przez Miasto Poznań w stosunku do samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (spzoz) w celu poprawy ich sytuacji finansowej

W latach 2008- 2012 (I półrocze). Miasto Poznań było podmiotem tworzącym dla 5 spzoz³⁸. W związku ze zmianami w organizacji i funkcjonowaniu spzoz, na koniec I półrocza 2012 r. funkcjonowały 4 spzoz. W okresie tym nie przeprowadzono zmiany formy prawnej tych spzoz.

(dowód: akta kontroli str. 1873-1887)

W kontrolowanym okresie, w celu poprawy efektywności nadzorowanych spzoz, dokonano zmian w organizacji i funkcjonowaniu niektórych jednostek. Na podstawie uchwały Rady Miasta Poznania z dnia 26 sierpnia 2008 r. dokonano przeniesienia całego mienia ZOZ Poznań -Nowe Miasto na ZOZ Poznań – Stare Miasto.

(dowód: akta kontroli str. 1873-1887)

Sytuacja finansowa spzoz nadzorowanych przez Miasto w badanym okresie ulegała znacznemu pogorszeniu, osiągając w latach 2008 - 2011 łączny ujemny wynik finansowy odpowiednio w kwotach: 2.385.411,14 zł, 10.769.502,22 zł, 9.523.112,51 zł i 16.753.353,58 zł (dot. stanu na koniec każdego roku).

Łączne zadłużenie spzoz na koniec I półrocza 2012 r. wzrosło w porównaniu do 2008 r. o 12.038.537,75 zł (tj. o 77%), przy czym dynamika wzrost zadłużenia była najwyższa w 2010 r. i wyniosła 61,5% (w porównaniu do 2009 roku).

(dowód: akta kontroli str.1816-1864, 1873-1887)

³⁶ Dotyczy faktury nr 04.09.2010 z dnia 17.09.2010r. wystawionej przez J.W. – Architekta.

³⁷ Oddziału Realizacji Budżetu Miasta Poznania oraz Oddziału Sprawozdawczości i Analiz w Wydziale Finansowym.

³⁸ Pięciu w 2008 r. i czterech w latach 2009- 2012 (do 30 czerwca).

Miasto Poznań, w latach 2010-2012 (I półrocze) udzieliło podległym spozz wsparcia w formie dotacji na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 56.241.297,82 zł oraz dotacji podmiotowych w kwocie 3.983.176,70 zł. Działania takie były zgodne z art. 114 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej³⁹.

(dowód: akta kontroli str. 1788-1815, 1873-1887, 1934)

W kontrolowanym okresie Miasto Poznań udzieliło spozz łącznie pięciu pożyczek (trzy w 2010 r. na łączną kwotę 3.384.572,50 zł i dwie w 2011r. na łączną kwotę 3.258.554,95 zł) z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji i pokrycie kosztów kwalifikowanych związanych z realizacją projektów. Wg stanu na dzień 30 czerwca 2012 r. zobowiązania spozz wobec Miasta Poznania z tego tytułu wynosiły 6.920.602,50 zł i dotyczyły m.in. pożyczek otrzymanych w 2009 roku na pokrycie zobowiązań zagrożonych odsprzedażą lub skierowaniem do sądu (w kwocie 1.123.445,62 zł) oraz na pokrycie zobowiązań objętych nakazem sądowym wraz z odsetkami i kosztami sądowymi, zagrożonych odsprzedażą lub skierowaniem do sądu i objętych porozumieniami z wierzycielami (w kwocie 3.016.950,43 zł).

W okresie objętym kontrolą Miasto Poznań nie przekazywało środków na pokrycie strat spozz. W budżecie na 2012 r. nie zaplanowano również środków na pokrycie ujemnego wyniku finansowego podległych spozz.

(dowód: akta kontroli str. 1451-1629, 1726-1781, 1873-1887, 1890-1926)

Komórki organizacyjne Urzędu Miasta Poznania⁴⁰ nadzorowały działalność podległych spozz. W ramach tego nadzoru prowadzona była okresowa analiza sytuacji finansowej spozz w oparciu o przekazywaną sprawozdawczość. W okresie objętym kontrolą jeden podmiot - „Poznański Ośrodek Specjalistyczny Usług Medycznych” trwale zaprzestał (od listopada 2010r.) dokonywania spłat pożyczki zaciągniętej w 2005 r.⁴¹ na dofinansowanie działań restrukturyzacyjnych wynikających z realizacji Programu pomocy publicznej i restrukturyzacji w ochronie zdrowia w roku 2005. W ramach działalności nadzorczej podmiot ten zobligowany został każdorazowo (począwszy od września 2012 r.) do składania w terminie do 25 dnia miesiąca następnego informacji nt. sytuacji ekonomiczno-finansowej jednostki celem dokonywania analizy przychodów, kosztów, wyniku finansowego, zatrudnienia oraz analizy wskaźnikowej.

(dowód: akta kontroli str. 1726-1781, 1873-1887, 1890-1926)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Miasta Poznania w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

NIK zwraca uwagę, że w przedstawionej przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Poznaniu, w październiku 2012 r. analizie ryzyka w zakresie niespełnienia przez jednostki samorządu terytorialnego w 2014 r. i w latach następnych relacji, o której mowa w art. 243 uofp z 2009 r. (tj. dotyczącej nowych zasad w zakresie limitów spłaty zobowiązań) wskazano, że w sytuacji gdyby przepis ten obowiązywał już od 2013 r., w przypadku Miasta Poznania mogłoby wystąpić w 2013 r. realne zagrożenie dla możliwości spłaty i zaciągania nowych zobowiązań. W związku z powyższym konieczna jest wnikliwa analiza wielkości wykazywanych w wieloletniej

Pozostałe uwagi o charakterze systemowym, wykraczające poza jednostkowe nieprawidłowości opisane w poszczególnych rozdziałach wystąpienia pokontrolnego

³⁹ DzU. Nr 112, poz. 654 ze zm.

⁴⁰ tj. Biuro Nadzoru Właścicielskiego, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych oraz Wydział Finansowy

⁴¹ Na podstawie umowy z dnia 14 grudnia 2005 r. nr ZSS/642/05 wraz z aneksami (nr 1 z dnia 14.02.2006 r., nr 2 z dnia 20.06.2006 r., nr 3 z dnia 24.08.2007 r. i nr 4 z dnia 12.08.2010r.)

prognozie finansowej, celem zachowania relacji, o której mowa w art. 243 uofp z 2009r.

(dowód: akta kontroli str. 1938-1947)

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴², wnosi o:

- 1 Zapewnienie zgodnego z obowiązującymi przepisami ewidencjonowania tytułów dłużnych i udzielonych poręczeń oraz wykazywania tych zobowiązań w sprawozdaniu Rb-Z.
- 2 Uwzględnianie w planie wydatków udzielonych poręczeń oraz aktualizowanie tego planu w toku wykonywania budżetu, stosownie do dokonywanych spłat z tego tytułu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK prosi się o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 28 grudnia 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Dyrektor

Jan Kołtun

⁴² DzU. z 2012 r., poz.82